

YOSHLAR BANDLIGI VA TADBIRKORLIGINI QO‘LLAB- QUVVATLASHNING YANGI IMKONIYATLARI

Choriyeva Dildora Tursoat qizi

*Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot
texnologiyalari universiteti, Magistratura bo‘limi, Kutubxona-
axborot faoliyati yo‘nalishi magistranti*

ANNOTATSIYA: Mazkur maqolada O‘zbekistonda yoshlar bandligini ta‘minlash, ularning tadbirkorlik tashabbuslarini qo‘llab-quvvatlash, zamonaviy kasblarga yo‘naltirish hamda mehnat bozorida raqobatbardoshligini oshirish borasida amalga oshirilayotgan islohotlar tahlil qilinadi. Shuningdek, yoshlarning iqtisodiy faolligini kuchaytirishda ta‘lim, kasbiy tayyorgarlik, raqamli texnologiyalar, innovatsion loyihalar, startaplar va imtiyozli moliyaviy mexanizmlarning o‘rni yoritiladi. Yoshlar tadbirkorligini rivojlantirish nafaqat yangi ish o‘rinlarini yaratish, balki hududlarning ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotini jadallashtirishning muhim omili ekanligi asoslab beriladi.

Kalit so‘zlar: yoshlar, bandlik, tadbirkorlik, mehnat bozori, kasb-hunar, startap, innovatsiya, raqamli iqtisodiyot, biznes, investitsiya, moliyaviy qo‘llab-quvvatlash, yangi ish o‘rinlari, yoshlar siyosati.

Kirish

Bugungi globallashuv va texnologik taraqqiyot sharoitida yoshlarning iqtisodiy faolligini oshirish har qanday davlatning uzoq muddatli taraqqiyot strategiyasida ustuvor yo‘nalishlardan biri hisoblanadi. Chunki yoshlar — jamiyatning eng faol, yangilikka intiluvchan va katta salohiyatga ega qatlami. Ularning bilim, ko‘nikma va tashabbuslarini to‘g‘ri yo‘naltirish mamlakatning iqtisodiy qudratini mustahkamlash, yangi ish o‘rinlarini yaratish va innovatsion rivojlanishni jadallashtirishga xizmat qiladi.

O‘zbekiston aholisining salmoqli qismini yoshlar tashkil etishi mamlakat uchun katta imkoniyat bilan birga muhim vazifalarni ham yuzaga keltiradi. Bir tomondan, yoshlarning katta qatlami — ulkan inson kapitali. Ikkinchi tomondan esa, ularni munosib ish bilan ta‘minlash, zamonaviy kasblarga o‘rgatish, tadbirkorlikka jalb qilish va mehnat bozorida munosib o‘rin egallashlari uchun zarur sharoitlarni yaratish doimiy e‘tibor talab etadi. Shu nuqtayi nazardan, bugungi kunda yoshlarni faqatgina ish bilan ta‘minlash emas, balki ularni **daromad yarata oladigan,**

mustaqil qaror qabul qiladigan va yangi ish o‘rinlarini tashkil etadigan faol iqtisodiy subyektga aylantirish muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Yoshlar bandligini ta’minlash — barqaror taraqqiyot omili

Bandlik insonning nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy hayotdagi o‘rnini ham belgilaydi. Ayniqsa, yoshlar uchun munosib ish o‘rniga ega bo‘lish mustaqil hayotga qadam qo‘yish, o‘z imkoniyatlarini namoyon etish va kelajak rejalarini amalga oshirish uchun muhim omildir. Zamonaviy mehnat bozori esa avvalgidan tubdan farq qiladi. Bugungi kunda ish beruvchilar nafaqat diplomga, balki amaliy ko‘nikma, xorijiy tillarni bilish, raqamli savodxonlik, muloqot qobiliyati, jamoada ishlash va muammolarga ijodiy yechim topish kabi kompetensiyalarga ham katta ahamiyat bermoqda.

Shuning uchun yoshlar bandligini ta’minlash siyosati ta’lim tizimi va mehnat bozori o‘rtasidagi uzviy bog‘liqlikni kuchaytirishni talab etadi. Ta’lim muassasalarida berilayotgan bilim amaliyot bilan uyg‘unlashsa, yoshlarning ish topish imkoniyati ham, ish beruvchilarning malakali mutaxassisga bo‘lgan ehtiyoji ham qondiriladi. Bu jarayonda kasb-hunarga o‘qitish markazlari, oliy ta’lim muassasalari, professional ta’lim tashkilotlari, xususiy o‘quv markazlari va ish beruvchilar o‘rtasidagi hamkorlik alohida ahamiyatga ega.

Tadbirkorlik — yoshlar uchun yangi imkoniyatlar maydoni

Yoshlar bandligini ta’minlashning eng samarali yo‘llaridan biri — ularni tadbirkorlik faoliyatiga keng jalb etishdir. Tadbirkorlik yoshga nafaqat o‘z daromadini yaratish, balki boshqa fuqarolar uchun ham ish o‘rinlari tashkil etish imkonini beradi. Bir yosh tadbirkorning muvaffaqiyatli loyihasi vaqt o‘tishi bilan kichik biznesdan o‘rta biznesga, keyinchalik esa yirik korxonaga aylanishi mumkin. Ayniqsa, yoshlarning yangi g‘oyalarga boyligi, texnologiyalarni tez o‘zlashtirishi va zamonaviy iste’molchilar ehtiyojini yaxshi anglay olishi ularni innovatsion tadbirkorlik uchun muhim kuchga aylantirmoqda. Bugungi kunda yoshlar uchun an’anaviy biznes bilan bir qatorda quyidagi yo‘nalishlarda ham katta imkoniyatlar mavjud:

- IT va dasturlash;
- elektron tijorat;
- raqamli marketing;
- grafik va veb-dizayn;
- ta’lim xizmatlari;
- turizm va servis;
- hunarmandchilik;

- agrotexnologiyalar;
- logistika;
- kreativ industriya;
- media va kontent yaratish;
- ekologik loyihalar;
- innovatsion startaplar.

Demak, zamonaviy tadbirkorlik uchun katta ishlab chiqarish binosi yoki katta boshlang'ich kapital har doim ham zarur emas. Ayrim hollarda bilim, g'oya, raqamli vositalar va to'g'ri biznes modeli ham muvaffaqiyatli faoliyat boshlash uchun yetarli bo'lishi mumkin.

Raqamli iqtisodiyot yoshlar uchun yangi mehnat bozorini yaratmoqda

Raqamlashtirish jarayoni yoshlarning bandligi va tadbirkorligi uchun yangi ufqlarni ochmoqda. Internet orqali xizmat ko'rsatish, masofadan ishlash, elektron savdo va frilans faoliyatining kengayishi yoshlarning geografik jihatdan cheklanmagan holda daromad topish imkoniyatini oshirmoqda. Bugungi yosh dasturchi, dizayner, tarjimon, marketolog, videomontajchi yoki kontent yaratuvchi o'z xizmatlarini nafaqat mahalliy, balki xorijiy mijozlarga ham taklif qilishi mumkin. Bu esa yoshlarning mehnat bozoridagi raqobatbardoshligini oshirish uchun xorijiy tillar va raqamli kompetensiyalarni egallash zaruratini kuchaytiradi.

Shuningdek, sun'iy intellekt texnologiyalarining rivojlanishi ham mehnat bozorining mazmunini o'zgartirmoqda. Ayrim kasblarning mazmuni transformatsiyalanayotgan bir paytda yangi mutaxassisliklar va yangi xizmat turlari yuzaga kelmoqda. Shu sababli yoshlarni kelajak kasblariga tayyorlash, ularning doimiy ravishda yangi bilim va ko'nikmalarni egallashiga sharoit yaratish muhimdir.

Yoshlar startaplari — innovatsion iqtisodiyotning muhim qismi

Yoshlar tadbirkorligini rivojlantirishda startap ekotizimining o'rni alohida. Startap — muayyan muammoni innovatsion yondashuv asosida hal etishga qaratilgan, tez rivojlanish va kengayish imkoniyatiga ega biznes tashabbusdir. Yoshlarning ko'plab g'oyalari dastlab oddiy loyiha sifatida shakllanadi. Biroq ularga mentorlik, moliyaviy ko'mak, biznes-reja tuzish, marketing, huquqiy maslahat va investorlar bilan aloqa qilish imkoniyati yaratilsa, bunday g'oyalar muvaffaqiyatli biznes loyihalarga aylanishi mumkin.

Ta'lim va tadbirkorlik uyg'unligi

Bugungi ta'lim tizimi yoshlarni faqat ish izlovchi emas, balki **ish o'rni yaratuvchi shaxs** sifatida tayyorlashga yo'naltirilishi lozim. Buning uchun oliy va professional ta'lim dasturlarida tadbirkorlik asoslari, biznes-rejalashtirish, moliyaviy

savodxonlik, loyiha boshqaruvi, marketing va raqamli texnologiyalar bo'yicha amaliy mashg'ulotlarni kuchaytirish maqsadga muvofiq. Talabalarning o'z mutaxassisligi bo'yicha kichik biznes loyihalarini ishlab chiqishi, startup tanlovlarida qatnashishi, real kompaniyalarda amaliyot o'tashi va muvaffaqiyatli tadbirkorlar bilan uchrashuvlarda ishtirok etishi ham ularning biznesga bo'lgan qarashlarini o'zgartiradi. Zero, tadbirkorlikni faqat nazariy o'rganish emas, balki amaliyot orqali o'zlashtirish samaraliroqdir.

Xulosa

Yoshlar bandligi va tadbirkorligini qo'llab-quvvatlash — mamlakatning bugungi iqtisodiy vazifasi emas, balki kelajak taraqqiyotining strategik yo'nalishidir. Chunki bugun bilim, kasb va tadbirkorlik ko'nikmalariga ega bo'lgan yoshlar ertaga mamlakat iqtisodiyotining asosiy harakatlantiruvchi kuchiga aylanadi. Yoshlarning bandligini ta'minlashda davlat tomonidan yaratilayotgan imkoniyatlar bilan bir qatorda, ularning shaxsiy intilishi, bilim olishga bo'lgan munosabati va tashabbuskorligi ham muhim ahamiyatga ega. Har qanday imkoniyatdan samarali foydalanish uchun, avvalo, yoshning o'zida maqsad, mas'uliyat va harakat bo'lishi kerak. Bugungi yosh uchun muvaffaqiyat formulasi tobora aniq shaklga ega bo'lmoqda: **sifatli ta'lim + zamonaviy kasb + raqamli ko'nikma + tashabbus + tadbirkorlik tafakkuri = barqaror bandlik va farovon kelajak.**

Shu bois yoshlarni ish bilan ta'minlash bilan bir qatorda, ularga **ish o'rnini yaratish imkoniyatini berish** ham zamonaviy yoshlar siyosatining muhim vazifalaridan biri bo'lishi kerak. Yoshlarning har bir g'oyasi, tashabbusi va intilishi qo'llab-quvvatlangan sari yangi loyihalar, yangi korxonalar va yangi ish o'rinlari paydo bo'ladi. Bu esa, o'z navbatida, nafaqat alohida yoshning, balki butun jamiyatning iqtisodiy farovonligi va taraqqiyotiga xizmat qiladi. Demak, yoshlar bandligi va tadbirkorligini qo'llab-quvvatlash — kelajak uchun investitsiyadir. Yosh avlodga yaratilayotgan har bir imkoniyat esa mamlakatning ertangi taraqqiyotiga qo'yilayotgan mustahkam poydevordir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2023.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son Farmoni. “2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida”.

3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi PF-5847-son Farmoni. “O‘zbekiston Respublikasi oliy ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 20-apreldagi PF-113-son Farmoni. “Yoshlar bandligini ta’minlash va ularni tadbirkorlikka jalb etish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”.
5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 30-iyundagi PF-6017-son Farmoni. “O‘zbekiston Respublikasida yoshlar siyosatini tubdan isloh qilish va uni yangi bosqichga olib chiqish chora-tadbirlari to‘g‘risida”.
6. O‘zbekiston Respublikasining “Yoshlarga oid davlat siyosati to‘g‘risida”gi Qonuni. O‘RQ-406, 2016-yil 14-sentabr.
7. O‘zbekiston Respublikasining “Aholi bandligi to‘g‘risida”gi Qonuni. O‘RQ-642, 2020-yil 20-oktabr.
8. O‘zbekiston Respublikasining “Tadbirkorlik faoliyati erkinligining kafolatlari to‘g‘risida”gi Qonuni. O‘RQ-328, 2012-yil 2-may.